UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

19 päivänä joulukuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteinen arvonlisäverojärjestelmä – Direktiivi 2006/112/EY – 370 artikla – Liitteessä X olevan A osan 2 kohta – Poikkeus – Soveltamisala – Julkisen radio- ja televisiolaitoksen toiminta, joka rahoitetaan radio- ja televisio-lähetysten vastaanottamiseen soveltuvien laitteiden haltijoilta perittävällä pakollisella lupamaksulla

Asiassa C-573/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Østre Landsret (Itä-Tanskan ylioikeus, Tanska) on esittänyt 8.7.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.8.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A,

B ja

Foreningen C

vastaan

Skatteministeriet,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: neljännen jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit D. Gratsias (esittelevä tuomari) ja E. Regan,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Illéssy,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.3.2024 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– A, edustajinaan T. Gønge, T. Kári Kristjánsson ja J. Nymand Hounsgaard, advokater,

– B, edustajinaan C. Bachmann ja P. Hansen, advokater,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

– Foreningen C, edustajanaan C. Holberg, advokat,

– Tanskan hallitus, asiamiehinään D. Elkan ja C. Maertens, avustajanaan B. Søes Petersen, advokat,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään R. Bénard, A. Daniel ja O. Duprat-Mazaré,

– Euroopan komissio, asiamiehinään J. Jokubauskaitė ja U. Nielsen,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2024 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (EUVL 2006, L 347, s. 1; jäljempänä arvonlisäverodirektiivi) 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 370 artiklan, luettuina yhdessä saman direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä A, B ja Foreningen C sekä toisaalta Skatteministeriet (valtiovarainministeriö, Tanska) ja jossa on kyse ensin mainittujen vaatimuksesta arvonlisäveron, joka kannetaan radio- ja televisiolähetysten vastaanottamiseen soveltuvien laitteiden haltijoilta perittävästä lupamaksusta, palauttamiseksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Arvonlisäverodirektiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä otetaan käyttöön yhteinen arvonlisäverojärjestelmä.”

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että arvonlisäveroa on suoritettava verovelvollisen tässä ominaisuudessaan jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta.

5 Kyseisen direktiivin 370 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot, jotka 1 päivänä tammikuuta 1978 verottivat liitteessä X olevassa A osassa mainittuja liiketoimia, voivat jatkaa niiden verottamista.”

6 Mainitun direktiivin 378 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Itävalta saa jatkaa liitteessä X olevan A osan 2 kohdassa mainittujen liiketoimien verottamista.”

7 Arvonlisäverodirektiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdassa mainitaan ”julkisten radio- ja televisiolaitosten harjoittama muu kuin kaupallisluonteinen toiminta”.

Tanskan oikeus

8 Tanskassa otettiin vuonna 1926 käyttöön lupamaksu, joka perittiin radiovastaanotinten hallussapidosta ja jolla rahoitettiin nykyisin nimellä ”Danmarks Radio (DR)” tunnettua laitosta. Vuodesta 1951 lähtien, kun DR aloitti televisio-ohjelmien lähettämisen, tätä lupamaksua perittiin myös televisiovastaanottimista. Yleisradiotoiminnasta 11.6.1959 annetun lain nro 215 (lov nr. 215 om radiospredning) nojalla kyseinen lupamaksu muutettiin televisiolupamaksuksi, joka oli maksettava televisio- tai radiovastaanottimen hallussapidosta. Viimeksi mainittu laki kumottiin ja korvattiin radio- ja televisiotoiminnasta 15.6.1973 annetulla lailla nro 421 (lov nr. 421 om radio- og fjernsynsvirksomhed), jolla pysytettiin voimassa televisiolupamaksu, jota kutsuttiin vastedes maksuksi radio- ja televisiovastaanottimien käytöstä.

9 Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 19.12.1985 annetun lain nro 589 (lov nr. 589 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) nojalla DR:llä ollut yksinoikeus radio- ja televisio-ohjelmien lähettämiseen yleisölle muutettiin pelkäksi oikeudeksi. Lisäksi 20.12.1985 annetulla asetuksella nro 640 (bekendtgørelse nr. 640) edellisessä kohdassa mainitun maksun nimi muutettiin radio- ja televisiolupamaksuksi.

10 Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 4.6.1986 annetulla lailla nro 335 (lov nr. 335 om ændring af Lov om radio-og fjernsynsvirksomhed) myös uudelle julkiselle televisiokanavalle TV2:lle, joka rahoitettiin osittain radio- ja televisiolupamaksusta saatavilla tuloilla, annettiin lupa radio- ja televisio-ohjelmien lähettämiseen yleisölle.

11 Tämän jälkeen 11.1.1995 annetussa asetuksessa nro 15 (bekendtgørelse nr. 15) täsmennettiin, että radio- ja televisiolupamaksu oli maksettava riippumatta siitä, käytetäänkö kyseistä vastaanottolaitetta, ja siitä tavasta, jolla lähetykset vastaanotetaan, kunhan kyseisellä laitteella voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia.

12 Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 27.12.1996 annetussa laissa nro 1208 (lov nr. 1208 om ændring af lov om radio – og fjernsynsvirksomhed) säädettiin, että radio- ja televisiolupamaksusta saatavia tuloja voitiin toimivaltaisen ministerin vahvistamien tarkempien sääntöjen mukaisesti käyttää DR:n ja TV 2:n rahoittamisen lisäksi myös ”mahdollisiin muihin tiedotusvälineisiin liittyviin tarkoituksiin”.

13 Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 20.12.2006 annetulla lailla nro 1569 (lov nr. 1569 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) radio- ja televisiolupamaksu korvattiin ”medialupamaksulla”, jota perittiin kaikista laitteista, joilla ”voidaan vastaanottaa ja toistaa yleisölle lähetettäviä audiovisuaalisia ohjelmia tai palveluja”, mukaan luettuna radiolaitteet.

14 Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 27.5.2013 annetulla lailla nro 513 (lov nr. 513 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) medialupamaksu poistettiin radiolaitteiden osalta. Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 27.12.2014 annetulla lailla nro 1517 (lov nr. 1517 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) medialupamaksu poistettiin yrityksiltä ja se säilytettiin ainoastaan kotitalouksien osalta. Radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta 18.12.2018 annetussa laissa nro 1548 (lov nr. 1548 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) säädettiin medialupamaksun asteittaisesta poistamisesta kolmen vuoden kuluessa vuosina 2019–2021 siten, että tämä maksu poistuisi kokonaan 1.1.2022.

15 Siitä lähtien, kun Tanskassa otettiin käyttöön arvonlisävero vuonna 1967, Tanskan arvonlisäverosäännöissä on säädetty, että radio- ja televisiolähetykset ovat arvonlisäveron alaisia. Näin ollen tämän tuomion 8–14 kohdassa mainitusta lupamaksusta kannettiin arvonlisäveroa lupamaksun poistumiseen asti.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Luonnolliset henkilöt A ja B sekä Foreningen C, joka muodostuu ryhmäkanteen nostaneesta luonnollisten henkilöiden ryhmästä, nostivat ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa eli Østre Landsretissa kanteet valtiovarainministeriötä vastaan heidän vuosina 2007–2017 medialupamaksusta maksamiensa arvonlisäveron määrien palauttamiseksi. Kanteidensa tueksi ne väittävät lähinnä, että Tanskan mahdollisuus soveltaa arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa kantaakseen tästä lupamaksusta arvonlisäveroa edellyttää, että kyseessä on mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu vastikkeellinen palvelujen suoritus, mistä ei niiden mukaan ole tässä asiassa kyse.

17 Valtiovarainministeriö puolestaan väittää, että arvonlisäverodirektiivin 370 artikla on erityissäännös, jolla Tanskan kuningaskunnalle annetaan lupa pitää voimassa 1.1.1978 voimassa ollut kansallinen verojärjestelmä yhdenmukaistetun yleisen arvonlisäverojärjestelmän soveltamisalasta riippumatta.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähtee siitä, että kun otetaan huomioon 22.6.2016 annetusta tuomiosta Český rozhlas (C-11/15, EU:C:2016:470) ilmenevät ohjeet, medialupamaksu ei ole vastike arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista vastikkeellisista palvelujen suorituksista. Kyseinen tuomioistuin katsoo näin ollen, että sen käsiteltävänä olevassa asiassa esiin tullut pääasiallinen oikeudellinen kysymys koskee sitä, onko arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat sen nojalla kantaa arvonlisäveroa lupamaksusta, joka ei ole tällainen vastike ja jonka periminen perustuu ainoastaan radio- tai televisiolähetysten vastaanottolaitteiden hallussapitoon.

19 Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, voidaanko arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa soveltaa medialupamaksuun, kun otetaan huomioon kyseistä lupamaksua koskevat kansallisen lainsäädännön muutokset pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona. Yhtäältä näet radio- ja televisiovastaanottimien hallussapidon perusteella peritty lupamaksu on korvattu lupamaksulla, joka peritään minkä tahansa sellaisen laitteen hallussapidosta, jolla voidaan suoraan vastaanottaa ohjelmia ja kuvapalveluja. Toisaalta kyseinen säännöstö on mahdollistanut sen, että toimivaltaisen ministerin harkinnan mukaan pieni osuus medialupamaksun tuotosta osoitetaan ensinnäkin sellaisten lähetystoiminnan harjoittajien rahoittamiseen, jotka eivät ole julkisia laitoksia mutta jotka harjoittavat julkista palvelutoimintaa ja joihin sovelletaan vastaavia velvoitteita kuin julkisiin radio- ja televisiotoiminnan harjoittajiin, ja toiseksi Danske Filminstitutille (Tanskan elokuvainstituutti), joka on julkinen laitos, jonka tavoitteena on edistää elokuvataidetta ja -kulttuuria Tanskassa, sekä lapsille ja nuorille tarkoitetulle elokuvakoululle, jota hallinnoi voittoa tavoittelematon säätiö, jonka julkiset radio- ja televisiolaitokset ovat perustaneet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

20 Tässä tilanteessa Østre Landsret on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [arvonlisäverodirektiivin] 370 artiklaa, luettuna yhdessä sen liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että asianomaiset jäsenvaltiot voivat kantaa arvonlisäveroa lakisääteisestä medialupamaksusta, joka peritään julkisten radio- ja televisiolaitosten harjoittaman muun kuin kaupallisen toiminnan rahoittamiseksi, vaikka kyse ei ole kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta ’vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta’?

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, unionin tuomioistuinta pyydetään vastaamaan seuraaviin ennakkoratkaisukysymyksiin:

2) Onko [arvonlisäverodirektiivin] 370 artiklaa, luettuna yhdessä liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että jäsenvaltion mahdollisuus kantaa arvonlisäveroa ensimmäisessä kysymyksessä kuvatusta lakisääteisestä medialupamaksusta voi säilyä, jos [jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL 1977, L 145, s. 1)] voimaantulon (1.1.1978) jälkeen jäsenvaltio on muuttanut lupamaksujärjestelmää siten, että aiemmin lupamaksu perittiin radio- ja televisiovastaanotinten hallussapidosta ja sittemmin se perittiin minkä tahansa sellaisen laitteen hallussapidosta, jolla voidaan vastaanottaa audiovisuaalisia ohjelmia ja palveluja suoraan, kuten älypuhelimet, tietokoneet jne.?

3) Onko [arvonlisäverodirektiivin] 370 artiklaa, luettuna yhdessä liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että jäsenvaltion mahdollisuus kantaa arvonlisäveroa ensimmäisessä kysymyksessä kuvatusta lakisääteisestä medialupamaksusta voi säilyä, jos [kuudennen direktiivin 77/388] voimaantulon (1.1.1978) jälkeen jäsenvaltio on muuttanut lupamaksujärjestelmää siten, että lupamaksutuloista pieni osuus käytetään kulttuuriministerin harkinnan mukaan i) radio- ja televisiolaitosten, jotka saavat julkista tukea mutta jotka eivät ole itse julkisia, ja ii) media- ja elokuvaorganisaatioiden, jotka myötävaikuttavat radio- ja televisiotoimintaan mutta eivät itse harjoita sitä, rahoittamiseen?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

21 Unionin tuomioistuimen presidentin 20.1.2023 tekemällä päätöksellä tämän asian käsittelyä lykättiin 26.10.2023 annetun tuomion GIS (C-249/22, EU:C:2023:813) julistamiseen saakka. Tuomion antamisen jälkeen tämän asian käsittelyä jatkettiin.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 370 artiklaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, joka jokaisen henkilön oli maksettava sellaisen laitteen hallussapidosta, jolla voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia, voi jatkaa

tämän toiminnan verottamista, riippumatta siitä, kuuluuko kyseinen toiminta mainitun 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun vastikkeellisen palvelujen suorituksen käsitteen piiriin.

23 On todettava, että arvonlisäverodirektiivin I osastossa, jonka otsikko on ”Kohde ja soveltamisala”, olevan 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan arvonlisäveroa on suoritettava verovelvollisen tässä ominaisuudessaan jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta.

24 Kun toiminta luokitellaan kyseisessä säännöksessä tarkoitetuksi ”vastikkeelliseksi” liiketoimeksi, se kuuluu tällä perusteella siten arvonlisäverodirektiivin soveltamisalaan. Toiminta, jota ei sellaisenaan ole luokiteltu tällä tavoin, ei sitä vastoin kuulu mainitun direktiivin soveltamisalaan (tuomio 26.10.2023, GIS, C-249/22, EU:C:2023:813, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Arvonlisäverodirektiivin 370 artiklassa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan kanssa, sallitaan kuitenkin se, että jäsenvaltiot, jotka 1.1.1978 verottivat julkisten radio- ja televisiolaitosten harjoittamaa muuta kuin kaupallisluonteista toimintaa, voivat poiketa mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja jatkaa tämän toiminnan verottamista.

26 Lisäksi on todettava, että tämä poikkeus on olennaisilta osin sama kuin arvonlisäverodirektiivin 378 artiklan 1 kohdassa Itävallan tasavallan hyväksi säädetty poikkeus.

27 Tältä osin unionin tuomioistuin on jo todennut 26.10.2023 antamansa tuomion GIS (C-249/22, EU:C:2023:813) 36, 37, 42 ja 51 kohdassa pääasiallisesti, että Itävallan tasavalta voi arvonlisäverodirektiivin 378 artiklan 1 kohdan nojalla poiketa muun muassa kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan säännöksistä pitämällä voimassa jo olemassa olevan kyseisten toimintojen verotusjärjestelmän, kunhan kyseistä verotusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt pysyvät olennaisilta osin muuttumattomina. Tämä ilmentää sitä, että kansallisten arvonlisäverolainsäädäntöjen yhdenmukaistaminen etenee asteittain ja on vielä osittaista. Lisäksi 378 artiklan 1 kohdan kaltaisen säännöksen luonteeseen kuuluu se, että siinä otetaan käyttöön poikkeuksia sen lainsäädännön soveltamisalasta, jonka osa säännös on. Kyseisessä säännöksessä sallittu verotus ei ole yhdenmukaistettu verotus, joka olisi kyseisen direktiivin mukaisen arvonlisäverojärjestelmän erottamaton osa. Kyseisessä säännöksessä säädetyllä mahdollisuudella päinvastoin sallitaan kyseisen jäsenvaltion pitävän voimassa kyseisten palvelujen verotusta koskeva lainsäädäntönsä ilman, että tästä mahdollisesti aiheutuvat erot sen ja muiden jäsenvaltioiden välillä olisivat unionin oikeuden vastaisia.

28 Unionin tuomioistuin totesi muun muassa näihin perusteluihin tukeutuen 26.10.2023 antamansa tuomion GIS (C-249/22, EU:C:2023:813) 52 kohdassa, että arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 378 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että Itävallan tasavalta kantaa arvonlisäveroa julkisesta yleisradiotoiminnasta, joka rahoitetaan pakollisella lakisääteisellä maksulla, jonka ovat velvollisia maksamaan kaikki henkilöt, jotka käyttävät radiovastaanottimia rakennuksessa, joka sijaitsee kyseisen julkisen yleisradiolaitoksen maanpäällisen lähetysverkon peittoalueella, riippumatta siitä, kuuluuko kyseinen julkinen yleisradiotoiminta arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun vastikkeellisen palvelujen suorituksen käsitteen alaan.

29 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 26 kohdassa todettu, arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa on tulkittava vastaavalla tavalla.

30 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 370 artiklaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, joka jokaisen henkilön oli maksettava sellaisen laitteen hallussapidosta, jolla voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, riippumatta siitä, kuuluuko asianomainen toiminta kyseisen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun vastikkeellisen palvelujen suorituksen käsitteen piiriin.

Toinen kysymys

31 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, joka jokaisen henkilön oli maksettava radio- tai televisiolaitteen hallussapidosta, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, kun kyseistä lupamaksua koskevaa säännöstöä on muutettu tämän päivämäärän jälkeen siten, että kyseinen lupamaksu peritään kaikkien sellaisten laitteiden hallussapidosta, joilla voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia, mukaan lukien älypuhelin tai tietokone.

32 Näiden säännösten sanamuodon mukaan jäsenvaltiot voivat edelleen verottaa ”julkisten radio- ja televisiolaitosten harjoittamaa muuta kuin kaupallisluonteista toimintaa”, jos nämä jäsenvaltiot kantoivat niistä arvonlisäveroa 1.1.1978.

33 Näin ollen näiden säännösten sanamuodon mukaan jäsenvaltioilla, joita kyseiset säännökset koskevat, on lupa ainoastaan pitää yllä jo olemassa olevaa edellä mainittujen toimintojen verotusjärjestelmää eikä ottaa käyttöön näiden toimintojen uutta verotusta, mikä merkitsee sitä, että kyseisten toimintojen verotusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen, jotka ovat olleet voimassa 1.1.1978 lähtien, on pysyttävä olennaisilta osin muuttumattomina, jotta mainittu verotus kuuluisi edelleen arvonlisäverodirektiivin 370 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan (ks. analogisesti tuomio 26.10.2023, GIS, C-249/22, EU:C:2023:813, 42 ja 43 kohta).

34 Mainittua verotusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen muutos, jossa otetaan huomioon ainoastaan 1.1.1978 jälkeen tapahtuneet tekniset uudistukset muuttamatta kuitenkaan lupamaksun, joka peritään julkisen radiolähetystoiminnan rahoittamiseksi, maksamisvelvollisuuden perustana olevaa tapahtumaa, ei estä arvonlisäverodirektiivin 370 artiklan kaltaisen poikkeussäännöksen soveltamista (ks. vastaavasti tuomio 26.10.2023, GIS, C-249/22, EU:C:2023:813, 45 kohta).

35 Tämä pätee pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen näiden yksityiskohtaisten sääntöjen muutokseen, jonka vaikutuksesta velvollisuus maksaa lupamaksu, jolla on tarkoitus rahoittaa julkista radio- ja televisiotoimintaa, kytketään siihen, että henkilöllä on hallussaan radio- tai televisiovastaanotin taikka mikä tahansa muu laite, jolla voidaan vastaanottaa julkisten radio- ja televisiolaitosten ohjelmia, mukaan lukien älypuhelimet tai tietokoneet. Tällainen muutos heijastaa nimittäin kyseisen poikkeuksen käyttöönoton jälkeen tapahtunutta teknistä kehitystä.

36 Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 27–29 kohdassa, tämän tuomion edellisessä kohdassa esitettyjä toteamuksia ei myöskään voida kyseenalaistaa sillä, että niiden laitteiden ryhmän laajentaminen, joiden hallussapito merkitsee velvollisuutta maksaa lupamaksu, jolla on tarkoitus rahoittaa julkista radio- ja televisiotoimintaa, on voinut merkitä lupamaksun suorittamiseen velvollisten henkilöiden piirin samanaikaista laajentamista, eikä myöskään sillä, että radio- ja televisio-ohjelmien vastaanottaminen voidaan luokitella älypuhelinten tai tietokoneiden kaltaisten laitteiden liitännäistoiminnoksi.

37 Yhtäältä arvonlisäverodirektiivin 370 artiklassa ei edellytetä, että jäsenvaltion 1.1.1978 verottamien liiketoimien lukumäärä tai määrä pysyy muuttumattomana. On näet huomattava, että vaikka ei laajennettaisi niiden laitteiden luonnetta, joiden hallussapito merkitsee velvollisuutta maksaa lupamaksu, jolla on tarkoitus rahoittaa julkista radio- ja televisiotoimintaa, niiden henkilöiden, joilla on velvollisuus maksaa lupamaksu, määrä todennäköisesti kuitenkin kasvaa, koska yksityishenkilöiden hallussa olevien radio- ja televisiolaitteiden määrä kasvaa siksi, että tällaisia laitteita on entistä enemmän saatavilla ja niiden hankintahinta on alhaisempi.

38 Toisaalta siltä osin kuin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen lupamaksun maksamisvelvollisuuden perustana oleva tapahtuma ei liity siihen, että henkilöt, joilla on tämä velvollisuus, käyttävät julkista radio- ja televisiopalvelua, vaan ainoastaan siihen, että niillä on hallussaan laite, jolla voidaan vastaanottaa julkisen radio- ja televisiolaitoksen ohjelmia, on merkityksetöntä, että tietyillä näistä laitteista, kuten älypuhelimilla tai tietokoneilla, voidaan suorittaa myös muita toimintoja, joita voidaan mahdollisesti pitää niiden pääasiallisina toimintoina.

39 Lisäksi tältä osin on huomattava, että radio- ja televisiovastaanottimia voidaan käyttää myös muihin toimintoihin kuin julkisten radio-ja televisiolaitosten ohjelmien vastaanottamiseen, kuten kaupallisten radio- tai televisio-ohjelmien vastaanottamiseen tai levyjen tai muiden digitaalisten välineiden toistamiseen (ks. vastaavasti tuomio 22.6.2016, Český rozhlas, C-11/15, EU:C:2016:470, 26 kohta).

40 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, joka jokaisen henkilön oli maksettava radio- tai televisiolaitteen hallussapidosta, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, kun kyseistä lupamaksua koskevaa säännöstöä on muutettu tämän päivämäärän jälkeen siten, että kyseinen lupamaksu peritään kaikkien sellaisten laitteiden hallussapidosta, joilla voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia, mukaan lukien älypuhelin tai tietokone.

Kolmas kysymys

41 Aluksi on todettava, että vaikka kolmas kysymys koskee sanamuotonsa perusteella sitä, miten arvonlisäverodirektiivin 370 artiklan soveltamiseen vaikuttaa erityisesti se, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta lupamaksusta pieni osuus voidaan osoittaa ”media- ja elokuvaorganisaatioiden, jotka myötävaikuttavat radio- ja televisiotoimintaan mutta eivät itse harjoita sitä”, rahoittamiseen, kansallisen tuomioistuimen antamista tiedoista, joista on esitetty yhteenveto tämän tuomion 19 kohdassa, ilmenee, että kyseisen tuomioistuimen huomion kohteena ovat erityisesti yritykset, jotka ovat julkisia toimijoita tai jotka julkiset radio- ja televisiotoiminnan harjoittajat ovat perustaneet mahdollisesti yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

42 Näin ollen on katsottava, että kansallinen tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa, luettuna yhdessä sen liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, kun kyseistä lupamaksua koskevaa säännöstöä on muutettu kyseisen ajankohdan jälkeen siten, että pieni osuus tästä lupamaksusta saaduista tuloista voidaan osoittaa yhtäältä sellaisten radio- ja televisiotoiminnan harjoittajien, jotka eivät ole julkisia laitoksia mutta jotka harjoittavat julkista radio- ja televisiotoimintaa, ja toisaalta media- ja elokuvaorganisaatioiden, jotka ovat julkisia toimijoita tai jotka julkiset radio- ja televisiotoiminnan harjoittajat ovat perustaneet ja jotka myötävaikuttavat radio- ja televisiolähetystoimintaan mutta eivät itse harjoita sitä, rahoittamiseen.

43 Tässä yhteydessä on muistutettava, että – kuten tämän tuomion 32 ja 33 kohdasta olennaisilta osin ilmenee – arvonlisäverodirektiivin 370 artiklassa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, sallitaan ainoastaan se, että jäsenvaltiot pitävät voimassa julkisten radio- ja televisiolaitosten harjoittamaa muuta kuin kaupallista toimintaa koskevan verotusjärjestelmän, joka oli voimassa kyseisessä 370 artiklassa säädettynä ajankohtana, mikä merkitsee sitä, että tämän toiminnan verotusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen on pysyttävä olennaisilta osin muuttumattomina.

44 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta lupamaksusta voidaan periä arvonlisäveroa arvonlisäverodirektiivin 370 artiklan nojalla pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona vain, jos sillä rahoitetaan näiden laitosten toimintaa (ks. analogisesti tuomio 26.10.2023, GIS, C-249/22, EU:C:2023:813, 46–49 kohta).

45 Tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että arvonlisäverodirektiivin 370 artikla olisi esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen lupamaksun verottamiselle pelkästään siitä syystä, että tästä lupamaksusta saatuja tuloja ei makseta kokonaisuudessaan julkisille radio- ja televisiolaitoksille.

46 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kansallisen lainsäädännön, jolla pääasiassa kyseessä oleva maksu otettiin käyttöön, 1.1.1978 jälkeen tehdyllä muutoksella on voitu osoittaa pieni osuus tästä lupamaksusta saatavista tuloista muiden toimijoiden kuin julkisten radio- ja televisiolaitosten rahoittamiseen. Erityisesti on niin, että tämä osa tuloista osoitettiin ensinnäkin sellaiselle radio- ja televisiolaitokselle, joka, vaikka onkin yksityinen toimija, harjoittaa julkisten tiedotusvälineiden harjoittaman tehtävän kaltaista tehtävää, johon sovelletaan vastaavia oikeudellisia rajoituksia kuin julkisiin radio- ja televisiolaitoksiin ja joka rahoitetaan suurimmaksi osaksi tästä lupamaksusta saaduilla tuloilla, toiseksi toimijalle, jonka tehtävänä on tukea taloudellisesti elokuvatuotantoa, ja kolmanneksi lapsille ja nuorille tarkoitetulle elokuvakoululle, jota hallinnoi säätiö, jonka muun muassa julkiset radio- ja televisiolaitokset ovat perustaneet.

47 Sen seikan perusteella, että pieni osuus pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta lupamaksusta maksetaan muille julkisille toimijoille tai toimijoille, jotka julkiset radio- ja televisiotoiminnan harjoittajat itse ovat perustaneet, mahdollisesti yhdessä muiden toimijoiden kanssa, rahoittaakseen elokuvatuotannon kaltaisia toimintoja, jotka edeltävät radio- ja televisiolähetystoimintaa ja liittyvät siihen läheisesti, ei voida katsoa, että kyseistä maksua ei enää käytetä julkisten radio- ja televisiolaitosten toiminnan rahoittamiseen.

48 Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 37 ja 38 kohdassa, arvonlisäverodirektiivin 370 artiklassa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, ei säädetä oikeudellisesta muodosta, joka asianomaisilla julkisilla laitoksilla

on oltava, eikä sitä sovelleta yksinomaan näiden laitosten lähetystoimintaan, koska jälkimmäisessä säännöksessä ei käytetä lähetystoiminnan harjoittajan käsitettä vaan laajempaa laitoksen käsitettä. Tästä seuraa, että näitä säännöksiä on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että kyseisissä säännöksissä säädetty poikkeus kattaa tämän tuomion edellisessä kohdassa lueteltujen kaltaiset muun tyyppiset toiminnat, kunhan nämä toiminnat kuuluvat julkisille radio- ja televisiolaitoksille annetun tehtävän piiriin ja ne rahoitetaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella pakollisella lupamaksulla.

49 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että arvonlisäverodirektiivin 370 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, kun kyseistä lupamaksua koskevaa säännöstöä on muutettu tämän päivämäärän jälkeen siten, että pieni osuus tästä lupamaksusta saaduista tuloista voidaan osoittaa yhtäältä sellaisten radio- ja televisiotoiminnan harjoittajien, jotka eivät ole julkisia laitoksia mutta jotka harjoittavat julkista lähetystoimintaa, ja toisaalta media- ja elokuvaorganisaatioiden, jotka ovat julkisia toimijoita tai jotka julkiset radio- ja televisiotoiminnan harjoittajat ovat perustaneet ja jotka myötävaikuttavat radio- ja televisiolähetystoimintaan mutta eivät itse harjoita sitä, rahoittamiseen.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 370 artiklaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, joka jokaisen henkilön oli maksettava sellaisen laitteen hallussapidosta, jolla voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, riippumatta siitä, kuuluuko asianomainen toiminta kyseisen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun vastikkeellisen palvelujen suorituksen käsitteen piiriin.

2) Direktiivin 2006/112 370 artiklaa, luettuna yhdessä liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, joka jokaisen henkilön oli maksettava radio- tai televisiolaitteen hallussapidosta, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, kun kyseistä lupamaksua koskevaa säännöstöä on muutettu tämän päivämäärän jälkeen siten, että kyseinen lupamaksu peritään kaikkien sellaisten laitteiden hallussapidosta, joilla voidaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmia, mukaan lukien älypuhelin tai tietokone.

3) **Direktiivin 2006/112 370 artiklaa, luettuna yhdessä liitteessä X olevan A osan 2 kohdan kanssa,**

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio, joka kantoi 1.1.1978 arvonlisäveroa julkisesta radio- ja televisiotoiminnasta, joka rahoitettiin pakollisella lakisääteisellä lupamaksulla, voi jatkaa tämän toiminnan verottamista, kun kyseistä lupamaksua koskevaa säännöstöä on muutettu tämän päivämäärän jälkeen siten, että pieni osuus tästä lupamaksusta saaduista tuloista voidaan osoittaa yhtäältä sellaisten radio- ja televisiotoiminnan harjoittajien, jotka eivät ole julkisia laitoksia mutta jotka harjoittavat julkista lähetystoimintaa, ja toisaalta media- ja elokuvaorganisaatioiden, jotka ovat julkisia toimijoita tai jotka julkiset radio- ja televisiotoiminnan harjoittajat ovat perustaneet ja jotka myötävaikuttavat radio- ja televisiolähetystoimintaan mutta eivät itse harjoita sitä, rahoittamiseen.

Allekirjoitukset